

NAMN ATT MINNAS

SVERKER ÅSTRÖM

Utrikesrådet Sverker Åström, hr Undéns högra hand — kabinettssekreterare Leif Belfrage torde på sin höjd kunna betecknas som den vänstra — betraktades redan under sin tid i Uppsala, där han under senare hälften av 30-talet i snabb följd avlade en fil. o. jur. kand., som något av ett underbarn. Enligt legenden bestormades han sålunda efter avslutade studier år 1939 av dåmera universitetskansler Östen Undén med böner om att inträda i utrikesdepartementets tjänst. Det måste sägas vara en åtgärd av nästan skrämmande förutseende från den man, som till all lycka för vårt land först sex år senare blev utrikesminister.

Hur som helst — karriären öppnades för Sverker Åström och han avancerade raskt. Efter en första tjänstgöring i Stockholm kom han under kriget till Moskva. Hans ryska språkkunskaper förhjälppte honom snabbt till en förhållandevis god överblick över situationen i Ryssland och hans rapportering hem, inte minst i form av muntliga föredragningar vid rutinbesök i Stockholm, väckte fördelaktig uppmärksamhet. Tidigare än de flesta jämnåriga — han är född 1915 — betecknades han, med all rätt, som en framtidsman. Från Moskva förflyttades han till Washington för att 1948 återvända till departementet, där han 1949 blev byråchef på politiska avdelningen och vann ryktbarhet i *Expressen* såsom »han som gör svaren till ryssarna». Det var i samband med de ryska nedskjutningarna av svenska

flygplan över Östersjön. År 1953 kom han till London som ambassadråd och fulländade där under Gunnar Hägglöfs förfarna och förledande ledning sin diplomatiska utbildning. Redan år 1956, vid föga mer än 40 års ålder, befanns han mogen att anförtros den viktiga och krävande posten som chef för politiska avdelningen i departementet, på vilken han alltjämt kvarstår.

Det råder ingen tvekan om att Sverker Åström är en av den yngre svenska diplomatgenerationens största tillgångar. Hans snabba karriär har varit välförtjänt, inte bara på grund av en lysande begåvning, bestridd av ingen, utan också till följd av ett skolat välavvägt omdöme. Det enda man möjligen, särskilt på senare år, kunde ha anledning att efterlysa hos honom vore ett större mått av personlig självständighet. Han är numera precis så lyhörd för »utrikesledningens» önskemål, som man skulle kunna befara hos en så intelligent ung man. Inte så att Sverker Åström är en streber. Hans brinnande ärelystnad är förmodligen honett, den är av den art, som snarare väcker högaktning än motvilja eller förakt. Han strävar med hela intensiteten av sin begåvning och sin energi att vara fulländad i sin yrkesutövning, men han är inte någon klättrare i vanlig vulgär bemärkelse. Det är saken som betyder något för honom, inte personen — uppenbarligen varken hans egen eller andras.

Kruxet är bara, att det i detta fall är mycket svårt att dra gränsen mel-

lan sak och person. I sin iver att vara sina förmän till lags, har det blivit allt naturligare för Sverker Åström att själv identifiera sig med deras politik. Det är som om han i sin ambition att vara det fulländade redskapet för regeringen Erlanders utrikespolitiska intentioner ansträngde sig för att gissa sina uppdragsgivares önsknings innan de hunnit uttalas, och följaktligen blivit konungsligare än konungen, eller mera adekvat uttryckt neutralare än hr Undén. I hela den olycksaliga omläggning av vår utrikespolitik från alliansfrihet till en av »omvärldens» godkännande beroende neutralitet, som ägt rum det senaste året, har Sverker Åström medverkat till den grad att han nästan framstår som en pådrivare. Sålunda var — enligt tillförlitliga källor — de fatala utrikespolitiska avsnitten i hr Erlanders redan herostratiskt ryktbara Metalltal inte, som man ursprung-

ligen trodde författade av hr Palme utan av hr Åström, och fortsättningen har varit början lik.

Var finner man den psykologiska förklaringen till denna beklagliga utveckling? Kanske i Sverker Åströms alltmer utpräglad teknokratiska läggning. Han har blivit något av en diplomatisk elektronhjärna till regimens tjänst. Hans koncentration på sin uppgift som den perfekta sekreteraren på högsta nivå har givit honom ett drag av omänsklighet. Det är inte beaktat att han egentligen någonsin sedan han kommit till vuxen ålder intresserat sig för någonting annat än sitt yrke. Sådant förskaffar möjligen respekt, men knappast sympati. Sverker Åström är, kort sagt, inte någon känslomänniska. Hans väsen utstrålar klarhet och kyla, ja, torra. Hans typ är utpräglad, nästan irriterande intellektuell och det är svårt att värja sig för intrycket att de frågor med vilka

han sysslar för honom är renodlat logiska problem. Hans analytiska begåvning är påfallande och hans föredragningar mästerstycken av mer eller mindre diskret camouflerad pedagogik. Någon gång kan det verka som om han rentav förfelat sin kallelse. Man måste nog vara en professor bene emeritus för att inte vid åhörandet av Åström känna sig förflyttad till skolbänken eller åtminstone seminariebordet.

Han gör sin genomgång *con brio*, noggrant, sakligt, med ett imponerande uppbåd av subtilitet och skarpsinne. Man lyssnar med största intresse till de formfulländade formuleringarna. Det en aning nervösa, anspända maneret, stämman, som alltid är uppskruvad en halvton för högt, den stirrande blicken hos de nästan runda, något tattsittande ögonen — allt gör en lätt hypnotisk verkan som

hos en rutinerad ormtjusare. Ändå erfar man inte sällan en smygande, oroande förnimmelse av otillfredsställdhet, av ett slags tomhet. Sverker Åström försummar inte att i den teoretiska fullständighetens intresse beakta psykologiska och andra irrationella och ovägbara moment, men alltför ofta kan det ändå verka som om den mänskliga faktorn undgått honom.

Förmodligen blir han inte utrikesminister, fastän han inom departementet lär gå under den skämtsamt respektfulla benämningen Excellensen. I varje fall verkar han att sakna den självständighet, mänsklighet och fantasi som gör en utrikesminister till en konstruktiv statsman. Men det behövs ju inte hindra att han kan vara en ypperlig diplomat.

G. U.

modern

konservativ

debatt

läs

Svensk Linje

organ för modern konservatism

PRENUMERATION 5 nr/år 10 kronor

POSTGIRO 29 82 24 Göteborg